

Abel Ferrara

Med sine barske storbyskildringer har den uafhængige new yorker Abel Ferrara etableret sig som en af de seneste tyve års mest kompromisløse filmskabere

Når Abel Ferrara (f. 1952) laver en vampyrfilm, så er der ikke meget Bela Lugosi eller gotisk uhygge over resultatet. Filmet i stilfuld sort-hvid og fyldt med blod er den amerikanske instruktørs forsøg i gysergeneren, *The Addiction* (1995), et både barskt og snakkesaligt livtag med eksistentielle spørgsmål – blodsugerne diskuterer Nietzsche og Kierkegaard og citerer Baudelaire – og, som titlen antyder, den sygelige afhængighed af blod, en vampyr ifølge sagens natur lider under. En afhængighed som ikke adskiller sig væsentligt fra den, enhver anden junkie oplever.

På samme vis er Ferraras version af en familiefilm, *R-Xmas* (2001), der fik premiere på dette års filmfestival i Cannes, heller ikke helt i overensstemmelse med generens konventioner. Filmen følger et ungt ægtepar med en lille datter i deres daglige gøremål. Til at begynde med synes det at være en velfungerende og harmonisk lille familie som så mange andre, der er ved at varme op til jul, men så afsløres det, at far og mor er narkohandlere i stor stil, og da far kidnappes af korrupte strømere, krakelerer familieidyllen.

Efter 22 år og 15 spillefilm fra Ferraras hånd – faktisk har han lavet mere end 30 film i alt, men kun dem fra og med *Driller Killer* (1979) tælles normalt med – er det stadig svært at greje den inkarnerede new yorker-instruktør. Ikke gerne forlader han sine mean streets, og fra den ene film til den næste kan han svinge fra det mesterli-

ge til det elendige – uden at det dog af den grund bliver uinteressant.

I 1992-93 lavede Ferrara både et af højdepunkterne i sin karriere, det moralsk-religiøse drama *Bad Lieutenant* med Harvey Keitel, den aldeles forfærdelige studiethriller *Dangerous Game* med Keitel og Madonna og ikke mindst den stort anlagte sci-fi-gyser-genindspilning *Body Snatchers*, en film Ferrara selv er stolt af, og som var med i Cannes det år.

Som John Cassavetes var det, er Abel Ferrara en uafhængig instruktør i ordets egentlige betydning. Han laver sine intense, brutale portrætter af livet på gaden i sin hjemby for meget små penge, ofte med de samme mennesker foran og bagved kameraet, og han insisterer på at bevare den kunstneriske og kreative kontrol med det færdige produkt. Et par ture til Hollywood er det dog også blevet til, ligesom han har arbejdet sammen med superæsteten Michael Mann på dennes banebrydende 80'er-tv-serier, *Miami Vice* og *Crime Story*.

Ferrara vælger sjældent, for ikke at sige aldrig, de nemme løsninger, hvorfor hans film har det med at fremkalde stærke reaktioner hos publikum. Med et lidt slidt udtryk kunne man sige, at hans film er af den slags, man enten hader eller elsker. Han tør udfordre den gode smag, skæbnen og den Gud, han er opfostret i troen på, men siden har forsaget.

Det betyder, at Ferraras film som regel

The Blackout

ikke når et særligt stort publikum og kun meget sjældent kan opleves i danske biografteater – den seneste var vist *Body Snatchers*. Omvendt har det været med til at sikre hans position som en af sin generations – og de seneste 20 års – mest spændende, kompromisløse og trods alt alsidige film-skabere.

Historien om Abel Ferrara begynder i Bronx. Sammen med en håndfuld venner, bl.a. den senere faste manuskriptmakker Nicholas St. John, rendte Abel som teenager rundt og lavede film med et super 8-kamera. “Vi var som musikere,” har en ellers meget interviewsky Ferrara fortalt om den tid. “Vi havde et rockband. Nicky var forfatter. Nicky var en meget kreativ fyr, og han banede på en måde vejen for os og lærte os, at vi kunne være kreative.”

Siden bliver de unge ’musikere’ mere

ambitiøse, og i 1979 instruerer Ferrara sin første egentlige spillefilm, den i splatterkredse vældigt værdsatte *Driller Killer* med manuskript af St. John. Det forlyder dog, at makkerparret før *Driller Killer* lavede en pornofilm, *Nine Lives of a Wet Pussy*, men det er ikke noget Ferrara gider snakke om i dag, og filmen er vist ikke let at få fat i.

Driller Killer handler om en kunstner (spillet af Ferrara selv under pseudonymet Jimmy Laine), der efter at være blevet forstyrret af et punkband i naboeligheden ikke kan genfinde sin inspiration og ender med at gå amok og dræbe hjemløse i New Yorks gader med, ja, De gættede rigtigt, en Black & Decker boremaskine. *Driller Killer* er ikke Ferraras bedste film, men den er typisk for instruktøren og hans meget direkte og visuelt næsten dokumentariske tilgang til sine barske, usentimentale historier fra skyggesiden af det glittede

storbyliv.

I sin næste film, *Ms. 45* (1981, også kendt som *Angel of Vengeance*), skrevet af Zoe Lund, der også spiller titelrollen som et voldtægtsoffer på morderisk hævntogt iført et nonnekostume, slår den katolsk opdragede Ferrara et tema an, som kommer til at gå igen i flere af hans efterfølgende film – ikke mindst *Bad Lieutenant* og gangsterfilmen *The Funeral* (1996).

Som en anden, mere rå og uforsonlig Martin Scorsese dyrker Ferrara forbryderen – en tragisk skikkelse fanget i et spind af selvbedrag og med et katolsk skyldkompleks af dimensioner – og han knytter an til kirken med sine karakterer, tvivlende katolikker på jagt efter forløsning og tilgivelse, desperat søgende efter menneskelige værdier og en moral i en afstumpet virkelighed.

Op gennem 1980'erne og 90'erne prøver Ferrara forskellige genrer af, hele tiden på en uigendriveligt særegen og konsekvent

facon og, efterhånden som han bliver et navn man regner med i de kunstneriske kredse, med solide skuespillernavne som Tom Berenger, Harvey Keitel og Christopher Walken i hovedrollerne.

I *Cat Chaser*, der er baseret på en roman af Elmore Leonard, gælder det den politiske thriller, i *Dangerous Game* (1993) den erotiske thriller. I den ultravoldelige *King of New York* (1990) og den inciterende *The Funeral* vender Ferrara henholdsvis den moderne storby- og den stilfulde, klassiske gangsterfilm på hovedet, og på baggrund af en novelle af cyberpunkforfatteren William Gibson prøver han i 1998 kræfter med science fiction-filmen i *New Rose Hotel*.

Nej, det er ikke nemt at få styr på Abel Ferrara, men der er én ting, man kan være sikker på, og det er, som en kritiker har udtrykt det, at han ikke er ude på at udvide grænserne for, hvad man kan tillade sig, men snarere vil rive dem helt i stykker.

Christian Monggaard Christensen

Filmografi

1979	Driller Killer
1981	Ms. 45 (Angel of Vengeance)
1984	Fear City
1987	China Girl
1989	Cat Chaser
1990	King of New York
1992	Bad Lieutenant
1993	Dangerous Game
1993	Body Snatchers
1995	The Addiction
1996	The Funeral
1996	California
1997	The Blackout
1998	New Rose Hotel
2001	R-Xmas